

Gemeenschappelijke regels inzake de tijdelijke herinvoering van het grenstoezicht aan de binnengrenzen in uitzonderlijke omstandigheden (uitgebreide samenvatting)

Onderhavig voorstel strekt tot wijziging van de Schengengrenscodeteneinde in werkelijk uitzonderlijke omstandigheden tijdelijke herinvoering van grenscontroles aan de binnengrenzen binnen de Schengenruimte opnieuw mogelijk te maken. Het voorstel vloeit voort uit een verzoek van de Europese Raad van 23 en 24 juni 2011 om invoering van een mechanisme om te kunnen reageren op buitengewone omstandigheden die een bedreiging vormen voor de Schengensamenwerking in haar algemeenheid, zonder dat het beginsel van vrij personenverkeer in gevaar wordt gebracht. Herinvoering van grenstoezicht aan de binnengrenzen kan alleen als laatste redmiddel worden ingezet, voor een strikt beperkte toepassing en tijdsduur en op basis van specifieke objectieve criteria. Gelet op de gevolgen voor het vrije verkeer van personen, dient een besluit tot tijdelijke herinvoering genomen te worden op het niveau van de Unie. Het onderhavige voorstel is ingediend tegelijk met een gewijzigd voorstel voor een verordening betreffende de instelling van een evaluatie- en toezichtmechanisme voor de controle van de toepassing van het Schengenacquis.

Het voorstel introduceert een nieuw algemeen kader voor de tijdelijke herinvoering van grenstoezicht aan de binnengrenzen. Een nieuw artikel 23 bepaalt onder meer dat als zich op nationaal of EU-niveau een ernstige bedreiging van de openbare orde of de binnenlandse veiligheid voordoet, het grenstoezicht aan de binnengrenzen bij wijze van uitzondering opnieuw kan worden ingevoerd aan alle of bepaalde delen van de binnengrenzen van een of meerdere lidstaten voor een beperkte periode van in principe ten hoogste 30 dagen. De omvang en de duur van dit toezicht dienen beperkt te blijven tot hetgeen strikt noodzakelijk is om op de ernstige bedreiging te reageren. Het grenstoezicht kan eventueel gedurende een periode van 30 dagen worden verlengd. De totale periode mag echter in beginsel niet langer zijn dan een half jaar.

Het besluit tot herinvoering van grenstoezicht wordt genomen door de Europese Commissie, op verzoek van een of meer lidstaten (artikel 24). De Commissie bekijkt onder meer de evenredigheid van de maatregel van herinvoering en onderzoekt ook de mogelijkheid van technische of financiële ondersteunende maatregelen, zoals hulp verstrekt door EU-instanties als Frontex, het EASO of Europol. De Commissie beslist tevens over verlenging van het grenstoezicht. Het voorstel kent daarnaast een specifieke procedure voor gevallen die onmiddellijk optreden vereisen (artikel 25). Wanneer daarvan sprake is, kan de betrokken lidstaat bij wijze van uitzondering direct overgaan tot herinvoering van grenstoezicht voor een beperkte periode van ten hoogste vijf dagen. Indien de ernstige bedreiging van de openbare orde of de binnenlandse veiligheid langer duurt dan deze vijf dagen, dan besluit de Europese Commissie over verlenging van het grenstoezicht.

Ten slotte kent het voorstel een specifieke procedure voor aanhoudende ernstige gebreken (artikel 26). Als de Commissie constateert dat er aanhoudende ernstige gebreken met betrekking tot het toezicht aan de buitengrenzen of terugkeerprocedures worden vastgesteld overeenkomstig artikel 15 van de verordening betreffende de instelling van een evaluatie- en toezichtmechanisme voor de controle van de toepassing van het Schengenacquis, en

deze gebreken op nationaal of EU-niveau een ernstige bedreiging vormen voor de openbare orde of de binnenlandse veiligheid, kan de Commissie besluiten tot herinvoering van het grenstoezicht aan de binnengrenzen voor een periode van ten hoogste zes maanden. Deze periode kan worden verlengd met maximaal drie keer een periode van ten hoogste zes maanden.